

is értékes nyeresége. Első fejezetében az orosz exlibris történetét foglalja össze a XV. századtól (DOSZIFEJ exlibrise) a Szovjetunió megalakulásáig. Önálló kutatást e területen nem végeztet ugyan a szerző, de a már korábban feltárt anyagot ügyesen foglalja össze. A könyv második fejezete a szovjet exlibris történetét adja egészen napjainkig és a szovjet exlibris minden jelentősebb művelőjéről megemlékezik. E fejezetnek főleg a szovjet exlibris kezdeti, 1917–1930 közötti időszakára vonatkozó megállapításai és adatközlései értékesek. A monográfia harmadik része a külföldi exlibris történetéről ad összefoglalást; Németország, Franciaország és Anglia exlibris-történetéről részletesen emlékezik meg, míg az olasz, belga, csehszlovák és lengyel exlibrisről csak vázlatosan szól. Kár, hogy a magyar exlibrisművészetről keveset ad és mindössze NAGY Árpád, DRACHOS István, FERY Antal, Gy. SZABÓ Béla, STETTNER Béla és KAVECZKY Zoltán nevét említi, pedig a magyar exlibrisművészetről a nemzetközi exlibrisirodalomban is sok jelentős cikk áll rendelkezésére. Sajnos,

a kötet sok illusztrációja között sem akad magyar! A munka negyedik fejezete az exlibrisgyűjtésről szól és a nevesebb szovjet exlibrisgyűjtőket és gyűjteményeket ismerteti, de megemlékezik a szovjet szakírókról és exlibrisirodalomról is. E rész értékes adalékokat közöl a szovjet bibliofília történetéhez is.

MINAJEV könyve tartalmi értékén túl kiállításra szempontjából is figyelmet érdemel. A szövegrész mindkét oldalon a belső egyharmadot foglalja el, szürke alányomással, míg a fehéren hagyott részeket oldalról oldalra a jól kiválasztott illusztrációkat találhatjuk. A kötet 120 illusztrációja az orosz nyelvet nem ismerőknek is hasznossá teszi a kézikönyvet, mert az illusztrációkon keresztül is figyelemmel kísérhető úgy az orosz és a szovjet, mint a külföldi exlibrisművészet fejlődése.

A monográfia példányszáma — 10 000! — arra enged következtetni, hogy az exlibris iránti érdeklődés egyre nő a Szovjetunióban is. Ezt egyébként az exlibris-kiállítások számának szaporodása is bizonyítja.

GALAMBOS FERENC

BIBLIOGRÁFIÁK

Magyar hírlapok és folyóiratok jegyzéke. — Index Periodicorum Hungaricorum. 1965. (Szerkesztette Szűcs Jenőné). Közreadja az Országos Széchényi Könyvtár. Budapest, 1968. OSZK Sokszt. 133 p. 28 cm.

A magyar nemzeti bibliográfia sokszor felemlített hiánya nyer átmenetileg pótlást a fenti jegyzék megjelentetésével. Azért mondjuk, hogy átmenetileg, mivel újabb és újabb folyóiratok, illetve átfogóbb kifejezéssel élve: periodikumok jelennek meg Magyarországon, és így egy-két év múlva már időszerű lesz a jelen kiadvány bővített, esetleg 1970. évi állapotot tükröző kiadására gondolni.

Való igaz az is, hogy a periodikumok bibliográfiai számbavétele sokszor hiányolt feladat. E hiányok pótlására, mint ismeretes, és amint azt a Magyarország Időszaki Sajtójának Könyvészete gyűjtőcím alatt megjelent sorozat első száma (DEZSÉNYI Béla: *A magyar hírlapirodalom első százada*. Bp., 1941) hátlapján olvashatjuk, jól átgondolt terv állt rendelkezésre. Sajnos, a II. világháború nyugtalan évei a program megvalósítását megakadályozták. Így tehát a periodikum-bibliográfia mind a mai napig hiányként jelentkezik. Ezért kell különös örömmel fogadnunk a fenti kiadványt, és ha bírálattunk egy és más vonat-

kozásban a kiadvány gyöngéire is rá kíván mutatni, tesszük ezt éppen a kiadvány fontosságának tudatában, annak tudatában hogy egy bírálatra érdemes, jelentős vállalkozásról van szó.

A kiadvány — amint előszavából értesülünk — nem tartalmaz részletes, bibliográfiai igényű címlírásokat, hanem csak egyszerűsített, rövidített felvételeket. Csak a cím, alcím, közreadó testület, évfolyamjelzés, év, megjelenési hely szerepelnek a megadott adatok között. A betűrendes jegyzékben való eligazodást egyébként a címváltozásokról és a címváltozatokról készített utalók könnyítik meg, melyek mindazonáltal beleépülnek az egész cím-anyag betűrendjébe. A kötetbe felvett periodikumok betűrendjétől függetlenül, a kötet végén még egy betűrendet találunk. Ez az utóbbi a közreadó testületek címananyagát közli. Meg kell vallanunk, hogy ez utóbbi mutató napi munkánk során több ízben igen hasznos volt: a periodikumok esetén ugyanis nem ritkaság az, hogy egyik-másik igen költői cím alatt fut. Persze olyan költői folyóirat-címekkel, mint a múlt században (*Hölgyfutár* stb.) ma már nem találkozunk, de még az ilyen egyszerűbb címek fejbentartása, mint *Magyar Sajtó*, *Typographia* stb. sokszor ne-

héz, ha több százat kell belőlük pontosan tudni. A közreadó testület neve már könyvnyelven megjegyezhető, és így a szóban forgó mutató segítségével könnyen megtaláljuk az esetleg nehezen felidézhető pontos címet.

A kiadvánnyal kapcsolatos bírálatunkra áttérve elsősorban talán az előszó túl szűkszavú voltát kifogásolhatnánk. Való igaz, hogy a kiadvány rövid előszava fel- említi az efféle korábbi kiadványokat: id. SZINNYEI Józsefét, aki 1868-tól 1894-ig a *Vasárnapi Újságban* évenként tájékoztatást adott a periodikumokról; a *Magyar Könyvszemle* mellékleteként évente meg- jelent periodikum-listákat (1895—1913), a *Magyarország 1936. évi könyvszemle* c. bibliográfia periodikum-címanyagát, az 1958. évi periodikum-jegyzéket — és az a könyvtáros szakember, aki ismeri a fenti bibliográfiák beosztását, valamint a már említett összefoglaló sajtóbibliográfiák (*Magyar hírlapirodalom első százada. A magyar sajtó bibliográfiája — 1945—1954*) rend- szerét, annak nem sokat kell magyarázni az előszóban. Am nem mindenki ismeri e kiadványokat, és ha ismeri is, nem mindig tudja felidézni magában ezek beosztását, így valamivel részletesebb tájékoztatás ta- lán nem ártott volna, „a gyöngébbek ked- véért”.

De mire gondolunk itt? Például igen hiányolható, hogy a kötetben sehol sem találunk utalást arra, hogy a folyóiratok felett levő ötjegyű számok mit jelentenek. Sejtnei sejtje ugyan az ember, hogy ez a raktári szám, ám esetleg ugyanilyen joga bizonyos belső használatú, pusztán belső tájékoztatásul szolgáló kartoték-számok is lehetnének. Meg kellene tehát valahol mon- dani, hogy e számok segítségével a periodi- cumok az Országos Széchényi Könyvtár raktárából kikérhetők. — Kifogásolható az is, hogy az előszó miért nem tért ki egy mondat erejéig a szakmutató elma- radására, ugyanis a folyóirat-bibliográfiák és periodikum-jegyzékek szervezése szok- ott ma már lenni a valamilyen, akár szigla-szerűen lerövidített cím-utalásokat tartalmazó szakmutató.

Bizonyos fókig, de már nem olyan ma- gabiztosan, mint az előző bekezdésben, ki- fogásként említhetjük meg, hogy a kiad- vány szerkesztői alig egy-két óras többlet- munkával saját kiadványukról néhány igen hasznos adatot közölhettek volna. Hasznos adat lett volna annak ismerete, hogy valójában hány periodikum is jelent meg 1965- ben hazánkban. Nos, mi megszámloltuk a kötet periodikum-tételeinek számát és összegezésünk 1557 tételre utalt. Az sem lett volna érdektelen, ha a nem magyar nyelven megjelenő magyar periodikumok

számáról tájékozódhattunk volna. Elvé- geztük pótlólag ezt az összeszámlálást is és végeredményünk szerint 160 ilyen pe- riodikum volt Magyarországon 1965-ben, ami tehát az összes periodikumok több mint 10%-a.

Sok minden egyéb „hasznos adatra” hivatkozhatnánk még, például arra, hogy a Magyar Folyóiratok Repertóriumá által feldolgozott periodikumokat valamilyen jellel el lehetett volna látni stb., de ki ne tudna felsorolni száz és egy hasznos tanácsot akkor, ha nem neki kell aztán a munkát elvégezni. További felsorolás helyett sza- badjon talán újból a kiadvány hasznossá- gára utalni és elismeréssel adózni a kiad- ványt szerkesztő Szűcs Jenőné és munka- társai szorgalmának, adatfeltárásuk pon- tosságának.

BÜKYNÉ HORVÁTH MÁRIA

Zeitschriften Ost-Mitteleuropas und der Sowjetunion in Wiener Bibliotheken. I. Bulgarische Zeitschriften. Wien, 1962. Arbeitsgemeinschaft Ost. IV. 32 l.

Zeitschriften Ost-Mitteleuropas und der Sowjetunion in Wiener Bibliotheken 1945—1962. II. Rumänische Zeitschriften. Wien, 1962. Arbeitsgemeinschaft Ost. IV. 33—68 l.

Zeitschriften Ost-Mitteleuropas und der Sowjetunion in Wiener Bibliotheken nach 1945. III. Jugoslawische Zeitschriften. Wien, 1965. Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut V. 69—233 l.

Zeitschriften Ost-Mitteleuropas und der Sowjetunion in Wiener Bibliotheken nach 1945. IV. Ungarische Zeitschriften. Wien, 1967. Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut. IV. 234—356 l.

Az osztrák kutatók fokozódó igényeit kívánja kielégíteni az Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut a bécsi könyvtárakban, tudományos intézetekben talál- ható népi demokratikus és szovjet folyó- iratok jegyzékbe foglalásával. A jegyzékek áttekintése nem érdektelen hazai kutatók számára sem, ugyanis például a IV. kötet a Bécsben fellelhető 1945 utáni magyar folyóiratok adatait teszi közzé.

Az Österreichisches Ost- und Südost- europa-Institut izléses sokszorosításban megjelent kötetei betűrendben sorolják fel az egyes országok 1945 utáni folyóiratait. Minden folyóiratnál a következő adatokat közlik: cím, alcím, megjelenési hely. A cím- felvétél után a bécsi könyvtárakban talál- ható állományt részletezik. A könyvtára- kat a Bécsben használatos számkódokkal jelzik (pl.: I = Ost. Nationalbibl., Wien). A jelenleg is megjelenő és az adott könyv- táraknak járó folyóiratokat az év nyitva

hagyásával, kötőjellel jelzik (pl.: 1(1955) —). A megszűnt vagy már lerendelt folyóirat esetében az első és utolsó évet írják ki és a két szám közé kötőjelet iktatnak be. Az anyagfelsorolásokból az évfolyam-hiány is kitűnik. Többnyelvű címek esetében mindig az Ausztriában jobban ismert „idegen” nyelven veszik fel a folyóiratot, természetesen utalva a hazai nyelvre is. Az évek előtt általában az évfolyam- illetve kötetjelzést is szerepeltetik.

Az összeállítók kiadványuk készítéséhez, közvetlen anyaggyűjtés mellett, elsősorban a *Zentralkatalog der nichtösterreichischen Periodica in Österreichischen Bibliotheken* című jegyzéket használták fel.

A magyar anyag feltáró kötetből kiderül, hogy a bécsi könyvtárakban a legfontosabb magyar nyelvű lapokon kívül, elsősorban az idegen nyelven (német, angol, francia) megjelenő vagy kivonattal ellátott kiadványokat szereznek be. Például, a kötet szerint a Magyar Könyvszemle három bécsi könyvtárban fordul elő. A legnépszerűbbek a Magyar Tudományos Akadémia által kiadott Acták. Mindez arra is mutat, hogy igényes magyar folyóirat elképzelhetetlen idegen nyelvű kivonat vagy legalább is címfordítás nélkül.

A kötetek szerkesztői a nem latin betűs címeket transzliterálva közlik.

Az előszóban jelzett teljes anyagot összefoglaló kötet- és szakmutató bizonyára jól fogja kiegészíteni a jelenlegi széttagoltság miatt kissé nehézkesen kezelhető összeállításokat.

BATÁRI GYULA

Korrajz és vádirat. A századfordulótól a korfordulóig. Válogatás a XX. század német prózairodalmából. Összeáll. MITRU Ibolya. Bp. 1966. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. 272. l.

Nagy feladatokkal való birkózás eredménye MITRU Ibolya olvasmányos bibliográfiája. Irodalmi látkepe a XX. századi német irodalom legrosszabb prózai alkotásainak, a magyar nyelven megjelenteknek. A tanácsadó bibliográfiának egy gazdagabb formájáról van itt szó. A kiválasztott írók egy-két (a két MANN esetében: több) művének ismertetését megelőzi az író pályaképe, a társadalmi és politikai háttér felvételése, és lezárja az író bemutatását a magyar nyelven megjelent többi műveinek könyvszete. Művenként bővebb ismertetésben részesült természetesen: Thomas MANN. Olvasottá válásban velem nem mérhető íróvársa, Heinrich MANN. Lion FEUCHTWANGERT, Bertold BRECHTet, Anna SEGHERST, Heinrich BÖLLT tiznél több,

vagy legalább oldalnyi jellemzés mutatja be, ami nem rangsorolások, hanem magyar nyelven olvasható műveik számán alapszik. Mondanivalójának tömörségével jó szolgálatot tesz MITRU Ibolya a türelmetlen olvasónak. Összeállítását a szerző 14 oldalon az „új hullám” íróinak magyar nyelvre fordított művei jegyzékével zárja le. Tájékoztatásul még csak annyit, hogy a feldolgozásból az író kizárta az osztrák, a svájci, a csehszlovákiai stb. német nyelvű irodalmat.

KÓHALMI BÉLA

Tolnai György: Az újkori világtörténet magyarnyelvű irodalmának bibliográfiája. Szerk. és bev. —. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. Bp. 1966. 290. l.

Igen fontos, nagy szolgálatot tevő vállalkozás TOLNAI György. Száz év világtörténelmének az újkorra vonatkozó magyar irodalmát válogatva össze és hattól tizenhat soros annotációkban ismerteti a kiválasztott műveket. Az 1860—1965 között megjelent magyar eredetű és magyarra fordított külföldi anyagról van szó: 2327 műről. A bibliográfia szerkesztője — helyesen — úgy vélte, hogy miután a magyar történelemre vonatkozó művek könyvszetei összefoglalása már jórészt befejeződött, jelen körképe talán történetírásunk további feladatainak kijelölése szempontjából is hasznossá válhat, s így aligha maradhat el a világtörténelemmel foglalkozó magyar nyelvű irodalom feltárása. Feladatát, kibővítve, úgy oldotta meg, hogy bibliográfiájába felvette az 1860 előtt megjelent fontosabb műveket és kiegészítő anyagot, nagy figyelmet szentelve a marxista klasszikusok történelmi vonatkozású műveinek. Gyűjteményes kötetekben egyesített műveik tartalmi feltárása minden egyes cikkükre kiterjed.

Jó, ha tudja a kutató, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár korábban az újkori történelem gyűjtőkörét felölelő országos könyvtár volt; jelenleg is egyik legnagyobb birtoklója e korszak magyar és idegen nyelvű könyvanyagának.

TOLNAI GYÖRGY tartalmas és olvasmányos előszavában elgondolkoztató formában elemzi könyvszetei címanyagának országokénti megoszlását. Megállapítja elemzése tanulságaként — és ez figyelemre méltó —, hogy szomszédos országok, különösen a szocialista szomszédos országok újkori történelmének elemzése tekintetében jelentékenyek a tartozásaink. További meg gondolkoztató megállapítása TOLNAI Györgynek az is, hogy a bibliográfiában szereplő eredeti magyar nyelvű művek viszonylag

kis száma meggyőzően bizonyítja: mind a múltban, mind a jelenben kevés szak-történésünk fordult egyetemes történeti kérdések felé. Pedig a 19. század magyar nyelven megjelent újkori történeti irodalmára egy időben jellemző volt a korszak legjobb polgári történészei magyarra fordított műveinek kiadása. Gondoljunk csak GUIZOT, MIGNET, MICHELET, LAVELEYE, MACAULAY, a forradalmár és materialista tudós FRANKLIN műveinek magyar kiadásaira.

TOLNAI GYÖRGY figyelemre méltó előszava — miniatűr tudománytörténeti beszámolóknak is tekinthető — a századvéghez érve megáll egy pillanatra annál a fordulónál, amit SZABÓ Ervin tevékenysége jelentett MARX és ENGELS műveinek, tanításainak és magyar történelmi vonatkozású írásainak ismertetése tekintetében, és folytatja századunk magyar nyelvű világtörténelmi irodalmának jellemzését. Jellemző adat 1871 után az angol, francia és olasz újkori történelemmel foglalkozó könyvek kiadásának 41%-os emelkedésével szemben az osztrák és német újkori művek 77%-nyi növekedése. A forradalmi lendület 1867 utáni csökkenésével hatékonyabbá vált a magyar uralkodó osztályok reakciós történelemszemlélete. Ebből a kincstári szellemű terméskből kifénylik két haladó szellemű történetírónk: ACSÁDY Ignác és MARKI Sándor munkája. Gyökeres változást a felszabadulás hozott, és így a kapitalizmus korszakának s a mai marxista irodalom magyar nyelvű anyaga jó válogatásban sűrű rendekben foglal helyet a bibliográfiában. A marxista klasszikusok közül MARX-nak 98, ENGELS-nek 159 és LENIN-nek 279 monográfiáját, cikkét vagy nagyobb cikk-részletét, összesen tehát 536 történeti vonatkozású munkáját ismerteti a bibliográfia. A korszakunkat érintő marxista magyar nyelvű irodalom mintegy 800 kötetre illetve cikkekre terjed ki. Megfelelő fegyverték tehát a marxista ideológia tisztaságát megőrző harcunkban.

KÓHALMI BÉLA

Gorkij-bibliográfia. A könyvtár állományában levő válogatott időszak kiadványok Gorkijra vonatkozó cimanyaga. Szerk. FODOR Magdolna. Bp., Állami Gorkij Könyvtár, 1969, 220 l.

Ha a Gorkij-könyvtár előző bibliográfiája (A Szovjetunió 50 éve memoárookban) elsősorban a történészek számára jelentett komoly segítséget — valóságos ajándékot — kutató munkájukban, úgy ezúttal az irodalomtörténészek kaptak igen jelentős támogatást azáltal, hogy a könyvtár alapos munkát végző, ügyszeretettől átha-

tott bibliográfuskollektívája feltárta a GORKIJ életműre vonatkozó irodalomnak azt a részét, amely a Gorkij-könyvtár folyóirat- és hírlapállományában fellelhető.

A nagy orosz remekíró, a szovjet irodalom úttörő alakja ma is rendkívül erősen érdekli a magyar olvasót és a szakkutatót. A bibliográfia mindennél beszédesebben mutatja be, hogy ez az érdeklődés immár kiterjed az egész világra, egyetemessé vált — a nyugati folyóiratok vonatkozó anyagának gazdagsága szinte invitálja a kutatót, hogy felmérni igyekezzék a szocialista realizmus módszere megalapozójának mind távolabb gyűrűző hatását.

A viszonylag szerény eszközök felhasználása mellett is példás kiállítású, mintaszerű beosztású mű leveleszi a kutató válláról az egyéni utánkeresgélés idő- és munkaigényes művelétének súlyát és lehetővé teszi. E nyomban munkájának érdemi részéhez lásson. A bibliográfia amellett még azt az előnyt is biztosítja használója részére, hogy a feltárt anyagot egy helyen — az Állami Gorkij-könyvtárban — kaphatja kézhez.

E sok pozitívum mellett kár volna elhallgatni, hogy az 1319 tételből álló periodika mellett talán fel lehetett volna venni a max. 100—150 tételt kitevő, Gorkijról szóló külön munkákat is — vagyis a folyóirat- és hírlapállomány mellett a könyvállományt is. Emellett — az ismert nehézségek ellenére is — jobb lett volna (esetleg egyéb könyvtárak állományára támaszkodva) az 1954—1957. közötti anyagot is feldolgozni, annál is inkább, mivel az 1954. évvel a Kozocsa—Radó-féle bibliográfia lezárul, így tehát a szóban forgó három esztendő afféle bibliográfiai vákuumba került.

T. L.

Arnon, J.: Abraham Ben Abraham. A comprehensive Bibliography on Proselytes and Proselytism from the 9th Century up to our times. Tel-Aviv, 1969. 15 + 15 l.

Szerző meg akarja írni a zsidó prozelitizmus történetét a IX. századtól napjainkig. Ehhez készítette el előtanulmányként az eddigi irodalom bibliográfiáját, több mint 500 számat. Külön rész adja a héber és külön a más nyelvű címlírásokat. A kazárkérdést nem veszi fel, nyilván abból a megfontolásból, hogy erről van bibliográfia (A. YARMOLINSKY: *New York Public Library Bulletin*. XLII. 1938; LXIII. 1959.). Egy volt hallgatómossal elkészíttettem a magyar nyelvű, idevonatkozó irodalmat, de nem jelent meg nyomtatásban. Az előszó így zárul: „We intend to forward this provisional edition to some important

libraries as well as to some well-known scholars in this field, in order to get additional material and more complementary details for a future improved edition."

Kérését teljesítendő az alábbiakban adjuk a következő pótlásokat:

- ADLER, E. N.: *Obadia le Proselyte*. — REJ. LXIX. 1919. 129—134.
- ADLER, I.: *Les chants synagogaux notés au XIIe siècle (ca 1103—1150) par Abdias, le prosélyte normand*. — *Revue de Musicologie*. LI. 1965. 19—51.
- AVENARY, H.: *Genizah Fragments of Hebrew Hymns and Prayers Set to Music*. — *Journal of Jewish Studies*. XVI. 1966. 87—104.
- BACHER, W.: *The Sabbatarianism of Hungary*. — JQR. II. 1890. 466—493.
- BLUMENKRANZ, B.: *Du nouveau sur Bodo-Eléazar?* — REJ. CXII. 1953. 35—42.
- BLUMENKRANZ, B.: *La conversion au Judaïsme d'André, Archevêque de Bari*. — *Journal of Jewish Studies*. XIV. 1963. 33—36.
- BLUMENKRANZ, B.: *Jüdische und christliche Konvertiten im jüdisch-christlichen Religionsgespräch des Mittelalters*. — *Miscellanea Mediaevalia*. IV. 1966. 264—282.
- BLUMENKRANZ, B.: *The World History of the Jewish People. The Dark Ages*. Tel-Aviv, 1966. 88, 401.
- BRILLING, B. — RICHTERING, H.: *Westfalia Judaica*. I. Berlin—Köln—Mainz, 1967. 58—59. No. 33; 63—64. No. 38.
- ECKERT, W. P.: *Hoch- und spätmittelalter ... — Kirche und Synagoge*. I. Stuttgart, 1968. 252—253.
- GASTER, M.: *Sabianii din Ungaria*. — *Anuar pentru Israeliti*. XIII. 1890. 95—106.
- GIESE, W.: *In Iudaismum lapsus est; jüdische Proselytenmacherei im frühen und hohen Mittelalter ... — Historisches Jahrbuch*. LXXXVIII. 1968. 407—418.
- GOLB, N.: *Notes on the Conversion of European Christians to Judaism in the Eleventh Century*. — *Journal of Jewish Studies*. XVI. 1965. 69—74.
- GOLB, N.: *New Light on the Persecution of French Jews at the Time of the First Crusade*. — *PAAJR*. XXXIV. 1966. 1—63.
- GOLB, N.: *The Music of Obadiah the Proselyte at his Conversion*. — *Journal of Jewish Studies*. XVIII. 1967. 43—63.
- GUTTMANN Henrik: *A prozeliták helyzete a középkorban*. — *IMIT Évkönyve*. 1941. 246—259.
- HELLER Bernát: *Zsidó hitterjesztés*. — *IMIT Évkönyve*. 1930. 90—102.

HERSON, D. W.: *Robert de Redingge*. — *Viewpoints*. III. 1968. 53—55.

LEVI, L.: *Le due più antiche trascrizioni musicali di melodie ebraico-italiane*. — *Scritti sull'Ebraismo in memoria di Guido Bedarida*. Firenze, 1966. 105—136.

LIPMAN, D. V.: *The Jews of Medieval Norwich*. London, 1967. 178.

MAITLIS, J.: *Aus den Schätzen der Geniza in Kairo*. — *Isr. Wochenblatt*. LXV. 1965. No. 41.

MUSSET, M. L.: *Du nouveau sur le Juif normand d'Italie Obadya ha-Normandus*. — *Bulletin de la Société des Antiquaires de Normandie*. LVIII. 1965—66. 138—140.

NEWMAN, L. I.: *Jewish Influence on Christian Reform Movements*. New York, 1925. 417—418.

POZNANSKI, S.: *Obadia le Prosélyte*. — REJ. LXX. 70—73.

SCHIEBER, A.: *Fragment from the Chronicle of Obadyah, the Norman Proselyte*. — *Acta Orientalia Hung.* IV. 1954. 271—296.

SCHIEBER, A.: *The Origins of Obadyah, the Norman Proselyte*. — *Journal of Jewish Studies*. V. 1954. 32—37.

SCHIEBER, A.: *Le origini di Obadiah, il proselita normanno*. — *Rassegna Mensile di Israel*. XX. 1954. 362—366.

SCHIEBER, A.: *Some Notes on the Conversion of Archbishop Andreas to Judaism*. — *Journal of Jewish Studies*. XV. 1964. 159—160.

SCHIEBER, A.: *Two New Discoveries in the Cambridge Genizah*. — *Journal of Jewish Studies*. XVI. 1965. 188.

SCHIEBER, A.: *Der normannische Proselyt Obadja, der Aufzeichner der ersten hebräischen Melodie*. — *Studia Musicologica*. VIII. 1966. 173—187.

SCHIEBER Sándor: *Obadja normann proselyta, az első héber dallam lejegyzője*. — *Antik Tanulmányok*. XIII. 1966. 160—166.

SCHIEBER, A.: *Ein aus arabischer Gefangenschaft befreiter christlicher Proselyt in Jerusalem*. — *HUCA*. XXXIX. 1968. 163—175.

SCHWEIZER, J.: *Die musikalische Aufzeichnung des normannischen Proselyten Obadja*. — *Isr. Wochenblatt*. LXV. 1965. XI. 19.

SHARÉD, S.: *A Tentative Bibliography of Geniza Documents*. Paris—The Hague, 1964. 39, 51, 113, 157, 164, 201.

STEINBERG, S. D.: *Die Proselyten der Stadt Zürich*. Zürich, 1914.

ZIVIER, E.: *Jüdische Bekehrungsversuche im 16. Jahrhundert*. — *Martin Philippson-Festschrift*. Leipzig, 1916. 96—113.

SCHIEBER SÁNDOR

A kiadásért felel az Akadémiai Kiadó igazgatója

Műszaki szerkesztő: Merkly László

A kézirat nyomdába érkezett: 1969. VII. 15. — Példányszám: 1150 — Terjedelem: 10.15 (A/5) iv + 0,7 -A/) iv melléklet

T A R T A L O M

Sashegyi Oszkár: Az állami könyvcenzúra állandósulása Magyarországon (1706—1725) — Die Stabilisierung der staatlichen Bücherzensur in Ungarn 1706—1725	321
Kovács Magda: A Pesti Hírlap cenzúrázása (1841—1844) — Die Zensur der Zeitung „Pesti Hírlap“ (1841—1844)	339
Csendes Katalin: A képviselőház könyvtárának Ghyeczy Ignác-gyűjteménye — The „Ghyeczy Ignác“ collection in Libray of Parliament in Budapest	352
Kádár Zoltán: A biológiai-orvosi könyvillusztráció születése — The birth of the book illustrations in medical and biological works	362

KÖZLEMÉNYEK

Krisztinkovich Béla: Az anabaptista gyülekezetek írott hagyományai	373
Kovács Sándor Iván—Kulcsár Péter: Bethlen Gábor könyvtárának újabban előkerült darabja	376
Sternberg János—Tardy Lajos: Magyar vonatkozású nyomdászati ritkaság a moszkvai egyetemi könyvtárban	377
Gál István: Cobden állítólagos magyar történelme	380
Dezsényi Béla: A magyarországi hírlapkiadás és hírlapterjesztés múltjából	382
Kozocsa Sándor: Ady- emlékek	388
Szűz Rezső: A Genius-Lantos Kiadó	392
Markovits Györgyi: „A gróf úr” és a cenzúra	397
Markovits Györgyi: Bölöni Györgyné és Henri Barbusse	398

MAGYAR KÖNYVESHÁZ

Borsa Gedeon: Töredékesen előkerült két ismeretlen XVI. századi magyar nyomtatvány	401
Hervay Ferenc: Ismeretlen XVI. századi magyarországi nyomtatványok	403
Hervay Ferenc: Még egy tíznyelvű Calepinus	405

FIGYELŐ

D. B.: Kőhalmi Béla	407
Remete László: A Tanácsköztársaság Budapestje a korabeli lapok tükrében	408
Takács József: A szerzői jog új szabályozása	409
Tombor Tibor: A római restauráló tanfolyam könyvvédelmi tanulságai	414
Somkuti Gabriella: Nagykönyvtáraink jelentősebb új szerzeményei	416

SZEMLE

H. Boros Vilma: Széchenyi István hátrahagyott iratainak története (Ism. <i>Kőhegyi Mihály</i>)	421
Fráter Jánosné: Az MTA Történettudományi Bizottságának működése (1854—1949) (Ism. <i>Kőhegyi Mihály</i>)	421
Ifjú szívekben élek? (Vallomások Adyról) (Ism. <i>Wintermantel István</i>)	422
Bihari Mihály: Egy gyorsíró feljegyzései (Ism. <i>D. B.</i>)	423
Hoványi Gábor: Nem hagyományos osztályozó rendszerek és eljárások (Ism. <i>Takács Menyhért</i>)	424
Dembowska, M.: Documentation and scientific Information. Outline of Problems and Trends (Ism. <i>Bükky Béla</i>)	424
A tárgyszó és a tárgyszókatalógus (Ism. <i>Faragó Lászlóné</i>)	426
Két újabb német rövidítésgyűjteményről (Ism. <i>Moravék Endre</i>)	427
The Dewey Decimal Classification (Ism. <i>Takács Menyhért</i>)	428
Gustavino Gallent, G.: El depozito legal de obras impresas en España (Ism. <i>Tóth András</i>)	428
Sticker, B.—Klemm, F.: Wege zur Wissenschaftsgeschichte (Ism.: <i>Bugyi Balázs</i>)	429
Hiller, H.: Zur Sozialgeschichte von Buch und Buchhandel (Ism. <i>Wix Györgyné</i>)	430
Vinárek, J.—Tésti, A.: Knihovny v USA (Ism. <i>Sárkány Éva</i>)	431
Minajev, J.: Ekszlibrisz (Ism. <i>Galambos Ferenc</i>)	431

BIBLIOGRÁFIÁK

Magyar hírlapok és folyóiratok jegyzéke (Ism. <i>Bükyné Horváth Mária</i>)	432
Zeitschriften Ost-Mitteleuropas und der Sowjetunion in Wiener Bibliotheken I.—IV. (Ism. <i>Batári Gyula</i>)	433
Korrajz és vádirat. Válogatás a XX. sz. német prózairodalmából. (Ism. <i>Kőhalmi Béla</i>)	434
Tolnai György: Az újkori világtörténet magyarnyelvű irodalmának bibliográfiája. (Ism. <i>Kőhalmi Béla</i>)	434
Gorkij-bibliográfia (Ism. <i>T. L.</i>)	435
Arnon, J.: Abraham ben Abraham. A comprehensive Bibliography on Proselytes and Proselytism from the 9th Century up to our times. (Ism. <i>Scheiber Sándor</i>)	435

TABLE DES MATIÈRES

<i>O. Sashegyi</i> : La stabilisation de la censure d'État en Hongrie (1706—1725) (Avec résumé en allemand)	321
<i>M. Kovács</i> : La censure du journal Pesti Hírlap (Avec résumé en allemand)	339
<i>K. Csendes</i> : La collection de livres de Ignác Ghyecz dans la Bibliothèque de la Chambre des Députés (Avec résumé en anglais)	352
<i>Z. Kádár</i> : Les origines de l'illustration des livres biologiques-médicales (Avec résumé en anglais)	362

CONTRIBUTIONS HISTORIQUES

<i>B. Krisztinkovich</i> : Les traditions écrites des assemblées anabaptistes	373
<i>S. I. Kovács—P. Kulcsár</i> : Les pièces récemment découvertes de la bibliothèque de Gábor Bethlen	376
<i>J. Sternberg—L. Tardy</i> : Une rareté typographique relative à l'Hongrie dans la Bibliothèque Universitaire de Moscou	377
<i>I. Gál</i> : La prétendue histoire hongroise de Cobden	380
<i>B. Dezsényi</i> : Contribution à l'histoire de l'édition et du colportage des journaux en Hongrie	382
<i>S. Kozocsa</i> : Nouveaux documents sur Endre Ady	388
<i>R. Szlj</i> : L'Édition Lantos-Genius (1918—1919)	392
<i>Gy. Markovits</i> : „Monsieur le comte” et la censure	397
<i>Gy. Markovits</i> : Madame Bölöni et Henri Barbusse	398

IMPRIMÉS ANCIENS HONGROIS

<i>G. Borsa</i> : Deux imprimés hongrois inconnus du XVI ^e siècle, découverts en fragments	401
<i>F. Hervay</i> : Imprimés hongrois inconnus du XVI ^e siècle	403
<i>F. Hervay</i> : Calepinus	405

CHRONIQUE

<i>B. D.</i> : Béla Kóhalmi	407
<i>L. Remete</i> : Budapest à l'ère de la République Hongroise des Conseils et les journaux contemporains	408
<i>J. Takács</i> : La réglementation nouvelle du droit d'auteur en Hongrie	409
<i>T. Tombor</i> : L'enseignement de la conservation et de la protection des livres à Rome	414
<i>G. Somkúti</i> : Les acquisitions récentes des grandes bibliothèques hongroises	416

COMPTES RENDUS CRITIQUES

<i>V. H. Boros</i> : Széchenyi István hátrahagyott iratainak története (<i>M. Kóhegyi</i>)	421
<i>J. Fráter</i> : A MTA Történettudományi Bizottságának működése (1854—1949) (<i>M. Kóhegyi</i>)	421
Ifjú szívekben élek? (Vallomások Adyról) (<i>I. Wintermantel</i>)	422
<i>M. Bihari</i> : Egy gyorsíró feljegyzései (<i>B. D.</i>)	423
<i>G. Hoványi</i> : Nem hagyományos osztályozó rendszerek és eljárások (<i>M. Takács</i>)	424
<i>M. Dembowska</i> : Documentation and scientific information. Outline of problems and trends (<i>B. Büky</i>)	424
A tárgyszó és a tárgyszókatálógus (<i>L. Faragó</i>)	426
Deux nouvelles collections des abréviations allemandes (<i>E. Moravék</i>)	427
The Dewey Decimal Classification (<i>M. Takács</i>)	428
<i>G. Gustavino Gallent</i> : El deposito legal de obras impresas en España (<i>A. Tóth</i>)	428
<i>B. Sticker—F. Klemm</i> : Wege zur Wissenschaftsgeschichte (<i>B. Bugyi</i>)	429
<i>H. Hiller</i> : Zur Sozialgeschichte von Buch und Buchhandel (<i>B. Wix</i>)	430
<i>J. Vinárek—A. Těšitel</i> : Knihovny v USA (<i>É. Sárkány</i>)	431
<i>J. Minajev</i> : Ekslibris (<i>F. Galambos</i>)	431

BIBLIOGRAPHIES

Magyar hírlapok és folyóiratok jegyzéke (<i>M. Büky—Horváth</i>)	432
Zeitschriften Ost-Mitteuropas und der Sowjetunion in Wiener Bibliotheken I—IV. (<i>Gy. Batári</i>)	433
Korrajz és vádirat. Válogatás a XX. sz. német prózairodalmából (<i>B. Kóhalmi</i>)	434
<i>Gy. Tolnai</i> : Az újkori világtörténet magyarnyelvű irodalmának bibliográfiája (<i>B. Kóhalmi</i>)	434
Gorkij-bibliográfia (<i>L. T.</i>)	435
<i>J. Arnon</i> : Abraham ben Abraham. A comprehensive Bibliography on Proselytes and Proselytism from the 9th Century up to our times (<i>S. Scheiber</i>)	435